

Očakáva sa veľká medzinárodná senzácia - zmierenie dvoch odvekých nepriateľov Erdogana a Asada! Ako to posilní pozície Ruska?

- CZ24 News | 27. listopadu 2022

TURECKO/SÝRIA: Politológovia už niekoľko dní čakajú na oficiálne potvrdenie veľkej medzinárodnej senzácie - zmierenia dvoch odvekých nepriateľov Erdogana a Asada. Ale práve teraz Turecko vedie vojenskú operáciu v Sýrii. Prečo Erdogan dáva najavo, že je pripravený stretnúť sa s Asadom - a ako môže byť táto dohoda v rukách Ruska?

Jednou z víťazných črt ruskej diplomacie je dodržiavanie zásady „udržiavame dobré vzťahy s každým, kto je pripravený udržiavať s nami dobré vzťahy“. Preto sa Rusku darí efektívne spolupracovať so štátmi, ktoré sú medzi sebou vo vojne (India-Čína, Saudská Arábia-Irán, Turecko-Izrael atď.) a zároveň sa nepostaviť na stranu jedného štátu proti druhému. Preto je Rusko ideálnym sprostredkovateľom zložitých rokovaní medzi dvoma protivníkmi, ktorí sa snažia o zmierenie. A je možné, že v blízkej budúcnosti bude Moskva hrať takú sprostredkovateľskú úlohu pre Sýriu a Turecko.

Vytvorenie príležitosti

„Príležitosť je tu vždy. Vždy sme hovorili a dokonca sme predtým zvažovali možnosť zorganizovať takéto stretnutie, ale ... turecká strana je presvedčená, že v súčasnosti na to ešte nie sú zrelé podmienky,“ povedal Alexander Lavrentiev, osobitný predstaviteľ prezidenta republiky. Zdá sa však, že podmienky rýchlo dozrievajú. Turecké úrady aktívne vrhajú informácie, že stretnutie sa môže uskutočniť v blízkej budúcnosti.

A toto stretnutie ide vlastne proti všetkej rétorike a činom tureckého prezidenta za posledných 11 rokov. Od roku 2011, teda od začiatku občianskej vojny v Sýrii, Recep Tayyip Erdogan pravidelne obviňuje Asada zo všetkých smrteľných hriechov, od podpory terorizmu (reprezentovaného IS) až po tradičnú západnú mantru „ruky v krvi“. Turecký prezident opakovane povedal, že Baššár al-Asad musí byť zvrhnutý a že mierové ukončenie sýrskeho konfliktu musí zahŕňať „Sýriu bez Asada“. Sýrskeho prezidenta obvinil z použitia chemických zbraní a označil ho za „politickú mŕtvolu“.

Teraz sa však Erdogan zrazu rozhodol odložiť tieto roky obviňovania a urážok. V odpovedi na otázku o možnom stretnutí povedal, že „v politike nie je zášť a nespokojnosť“. Naznačil ochotu zabudnúť na všetky príkoria a pripomenúť si, čo sa stalo pred nimi (a v nultých rokoch pripomíname, že rodiny Erdogana a Asada často odpočívali spolu). Potom Erdoganov koaličný partner Davlet Bahceli (prostredníctvom ktorého turecké úrady pravidelne predkladajú rôzne nápady na verejné ozvučenie) vyzval vládu, aby „vytvorila príležitosť“ pre lídrov Turecka a Sýrie stretnúť sa a začať bilaterálne rokovania.

Áno, nie každý v Turecku podporuje myšlienku takejto možnosti

„Je medzi nimi aj časť Erdoganovho elektorátu, ktorý sa pre svoje náboženské názory stavia proti vláde Asada a podporuje sýrsku opozíciu. Odporcovia tureckého prezidenta vznesú rôzne obvinenia proti Asadovi a spochybňujú povesť tureckého prezidenta za jeho rozhodnutie náhle ustúpiť od

vlastných slov. A vnútorná opozícia využíva túto nespokojnosť na diskreditáciu Erdogana,“ vysvetľuje Jashar Niyazbaev, autor tureckého kanála Agenda Telegram. “Stále je to však menšinová pozícia.” Väčšina Turkov je za normalizáciu – predovšetkým na základe banálnej pragmatiky.

Nepriateľ nepriateľa

Napríklad pre nesplniteľnosť pôvodnej úlohy. Pripomeňme, že na samom začiatku občianskej vojny bolo cieľom Turecka zopakovať egyptský scenár v Sýrii – teda zvrhnúť sekulárny nacionalistický režim Bašára al-Asada, ktorý bol orientovaný na Irán, a nahradiť ho umiernenými sunnitskými islamistami, lojálnymi k Ankare a Erdoganovi osobne. Teraz, keď vláda Bašára al-Asada s istotou ovláda väčšinu krajiny, sa to však neuskutoční. Takže ďalšie dodržiavanie tejto línie je zbytočné.

Okrem toho Turecko potrebuje rokovania s Damaskom na dôstojný odchod zo sýrskeho dobrodružstva. Áno, Moskva a Teherán umožnili Ankare (pôvodne jednému z kľúčových sponzorov sýrskych militantov) vstúpiť do triumvirátu, ktorý definuje tvár povojnovej Sýrie. Turecko však nemôže efektívne pracovať v jeho rámci a chrániť svoje záujmy kvôli tureckým splnomocnencom v Idlibe, za ktoré je zodpovedný Erdogan.

Erdogan nemôže zobrať všetky tieto desaťtisíce militantov (a ak sa vezmú do úvahy ich rodiny, tak aj viac ako stotisíc ľudí) na svoje územie – militanti predsa nevedia nič iné, len bojovať. Rovnako je nemožné ich zlikvidovať v regionálnych konfliktoch ako „potravu pre delá“. Je tiež nemožné ich odovzdať Bašárovi al-Asadovi na odvetu, predovšetkým z vnútropolitických dôvodov. Významnú časť militantov na severe Sýrie tvoria Turkomani, súčasť takzvaného tureckého sveta. Erdoganovi voliči budú vnímať svoju kapituláciu podobne, ako by sa ruskí voliči pozerali na kapituláciu Donecka Ukrajine. Preto má Turecko teraz jednu možnosť – obsadiť značnú časť severnej Sýrie, aby sa tam fyzicky postaralo o militantov.

A napokon, Recep Tayyip Erdogan jednoducho potrebuje pomoc Asada v boji proti sýrskym Kurdom. Vojensko-politickú, spravodajskú atď.- teda presne takú istú pomoc, akú Damask poskytol Ankare pred začiatkom občianskej vojny v Sýrii. Čo sa týka postoja Damasku k rokovaniam, 23. novembra množstvo tureckých médií vyšlo s titulkami „Asad odmietol Erdogana“. Ak si však prečítate samotný text článkov, môžete vidieť, že Asad sa len odmietol stretnúť s tureckou delegáciou v Damasku, pričom ponúkol zorganizovanie tohto podujatia „v tretej krajine“ (čiže v Rusku). A je to logické, pretože aj sýrske vedenie potrebuje normalizáciu s tureckým. Opäť je na to viacero dôvodov.

V prípade normalizácie vzťahov medzi Ankarou a Damaskom sa tak môžu turecké vojenské operácie v severnej Sýrii dostať do právnej oblasti. Po tom, čo sýrski Kurdi odmietli početné návrhy Moskvy a Damasku na stiahnutie sa spod amerického dáždnika a návrat na sýrsku vojensko-právnu oblasť, sami rozhodli o svojom osude. A v Damasku by sa turecké operácie proti Kurdom mohli považovať za boj vonkajšej sily proti americkým spojencom – ak by Ankara tieto operácie koordinovala s Damaskom a dávala záruky, že tieto územia nebudú dlhodobo pod tureckou okupáciou.

Okrem toho sa v prípade normalizácie vyvinie mechanizmus na pokojný návrat území okupovaných Turkami pod sýrsku kontrolu. Áno, mechanizmus je zdĺhavý, nie bezbolestný, spojený s množstvom kompromisov (napríklad garancie života pre protureckých militantov) – ale v podstate neexistuje alternatíva, ak neberieme do úvahy scenár tzv. veľkej turecko-sýrskej vojny. Napokon, Baššár al-Asad potrebuje Turecko pre rovnováhu zahraničnej politiky.

Viacerých sýrskych politikov vážne zaťažuje prílišná, podľa ich názoru, závislosť krajiny od Iránu, takže úrady sa snažia diverzifikovať vonkajšie vzťahy, a to aj prostredníctvom obnovy vzťahov s oponentmi – SAE, Saudská Arábia – a, samozrejme, Turecko. Pokiaľ ide o pozíciu Ruska, Moskva je nielen pripravená poskytnúť platformu pre sýrsko-turecké rokovania (a potenciálne aj pre summit

oboch lídrov), ale má aj obrovský záujem na úspešnom završení tohto procesu. Normalizácia sýrsko-tureckých vzťahov povedie k oslabeniu až vysídleniu amerického vplyvu zo Sýrie a stane sa aj vážnym stimulom pre proces politického urovnania (keďže kľúčovou silou v tábore sú militanti orientovaní na Turecko Asadových odporcov). A politické urovanie je zasa druhou zložkou (spolu so zničením ISIS, ku ktorému už došlo) pre úplné a úspešné dokončenie ruskej misie v Sýrii.

AUTOR: Gevorg Mirzajan

Zpracoval: FB Armadni Magazin